

Waterveiligheidslandschappen

WP1 Analyse van 22
voorbeeldprojecten

Judith Klostermann

28 juni 2023

Doel en methode werkpakket 1

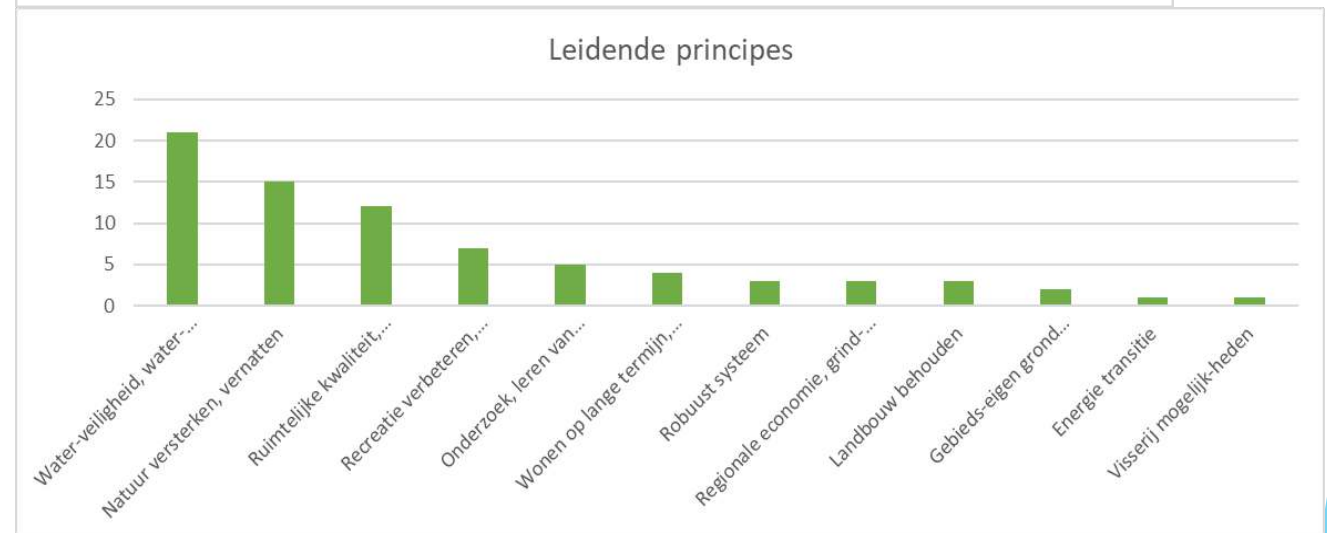
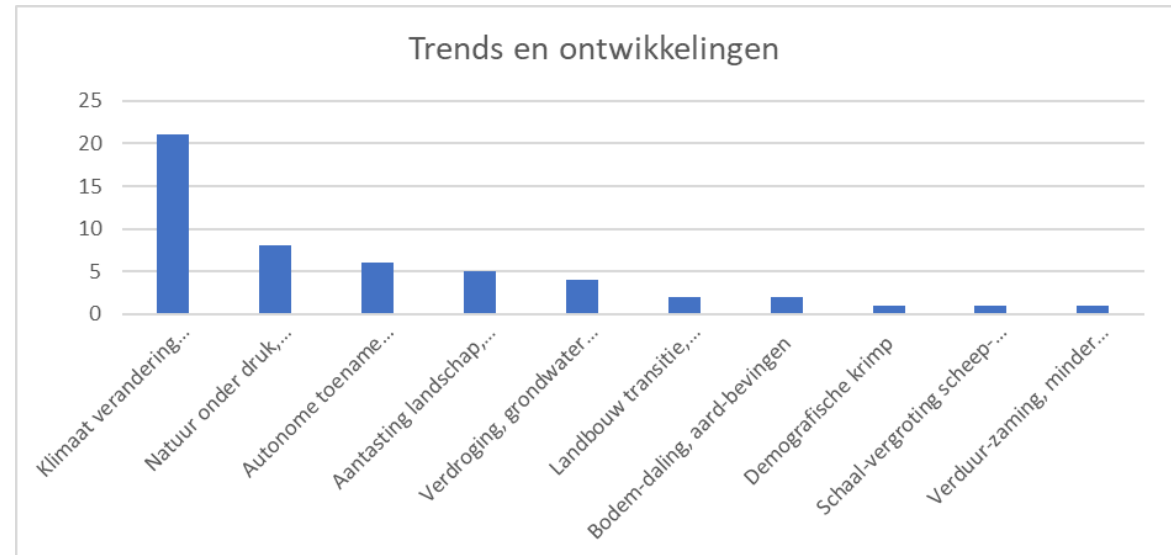
- ▶ Vergelijken van voorbeeldprojecten
  - ▶ 1) inzicht in de onderliggende processen en mechanismen
  - ▶ 2) overzicht bestaande ruimtelijke bouwstenen en instrumenten

WP1: Analyse kader voorbeeldprojecten

Trends en ontwikkelingen + Leidende principes

- ▶ 51 trends > 77 leidende principes: kansen grijpen
- ▶ Trend 1: klimaatverandering
- ▶ Trend 2: biodiversiteit
- ▶ Trend 3: druk op de ruimte
- ▶ Principe 1: waterveiligheid en wateroverlast
- ▶ Principe 2: natuur versterken
- ▶ Principe 3: ruimtelijke kwaliteit

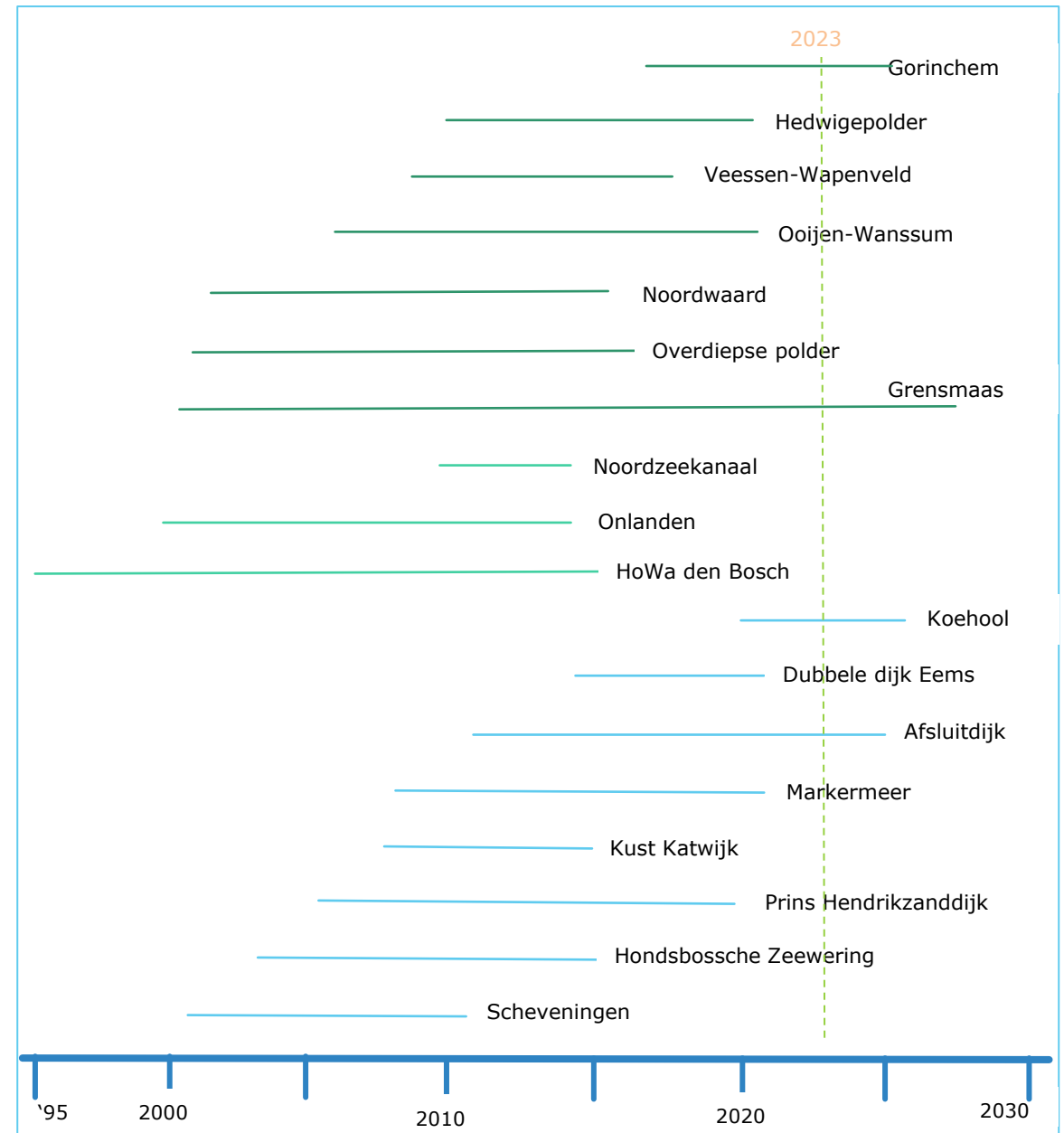

Voorgeschiedenis

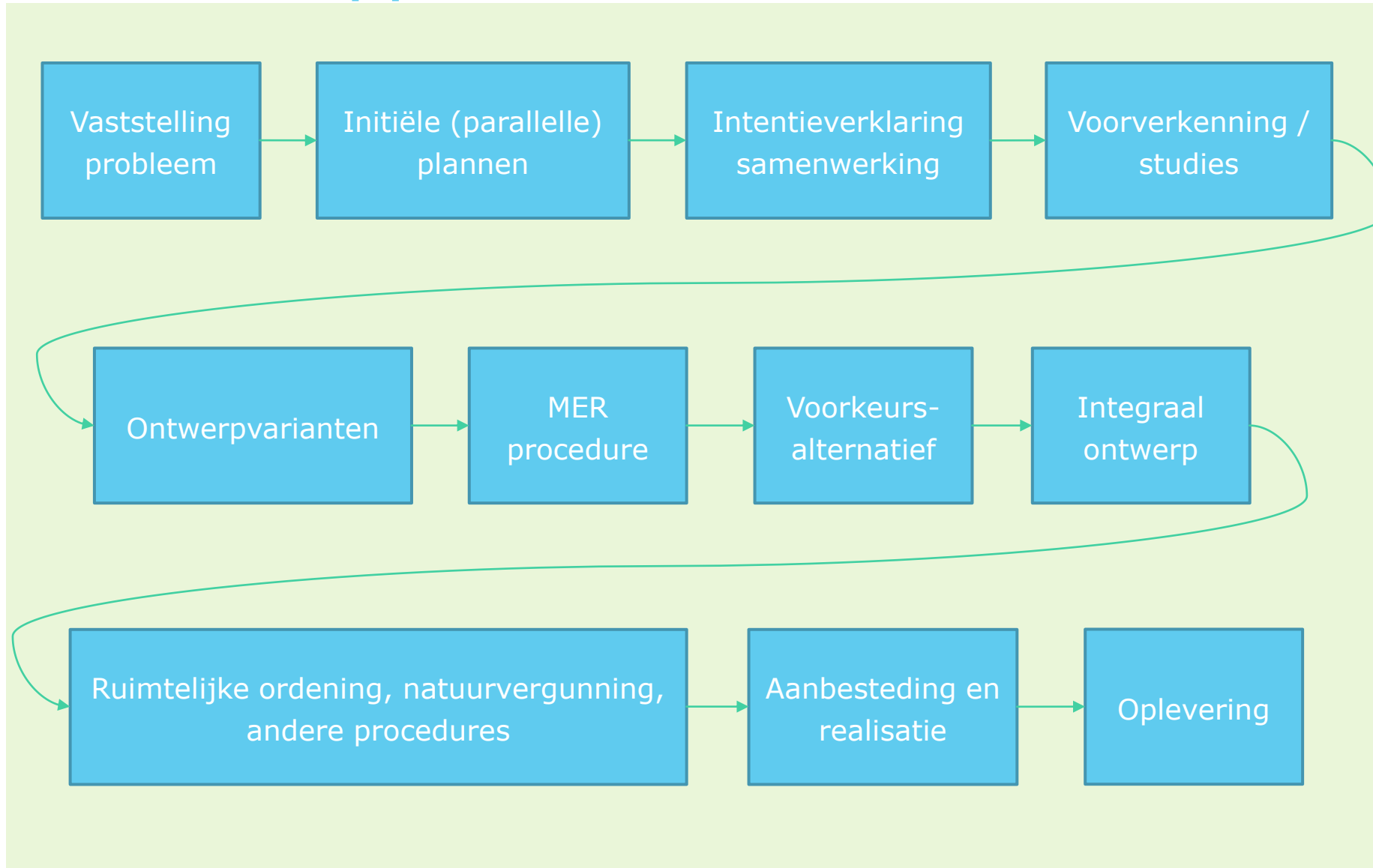
- ▶ Middeleeuwen: gezamenlijke water infrastructuur
- ▶ Overstromingsrampen: opnieuw natuur
- ▶ 1875: ontginningen en ruilverkaveling
- ▶ 1953: Deltaprogramma
- ▶ 1970: meer aandacht voor natuur
- ▶ 1993/1995: Ruimte voor de Rivier
- ▶ 2008: Klimaatverandering, Deltaprogramma 2

Processtappen

- ▶ Looptijd: 4-26 jaar
- ▶ Kust 9,5 jaar
- ▶ Rivier 14,5 jaar
- ▶ Overige 17,5 jaar

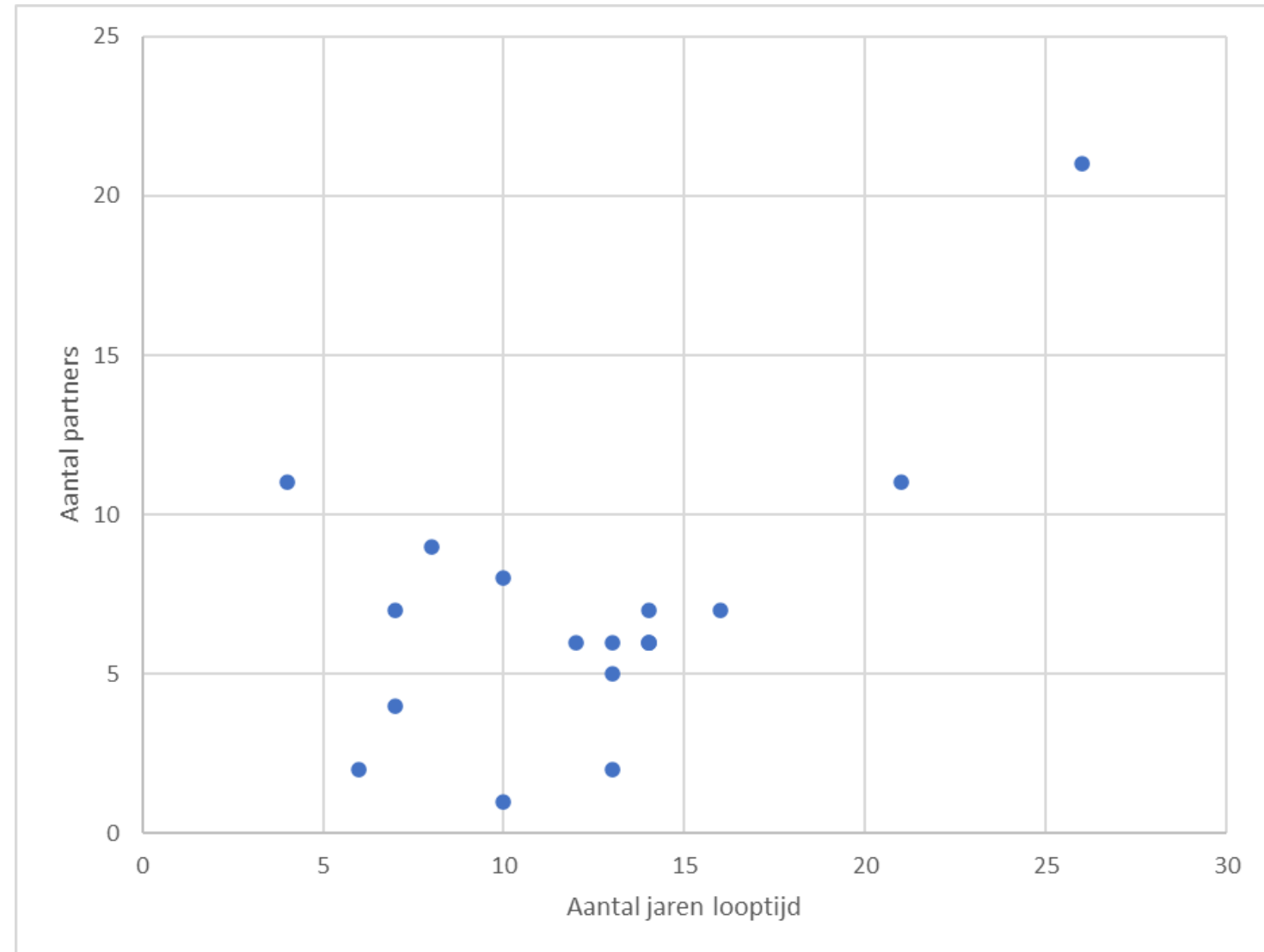
Processtappen

Proces
instrument?

Processtappen

- ▶ Meer partners, langere looptijd?
- ▶ Vaak 5-7 centrale partners
- ▶ Trekkers meestal waterschap of provincie

Wetgeving en beleid

- ▶ Dominant: Waterwet, Wro / Omgevingswet en Natuurbeschermingswet
- ▶ Natuurbeschermingswet biedt voldoende ruimte voor deze projecten
- ▶ Door integrale aanpak veel andere wetgeving
- ▶ Door lange looptijd te maken met veranderende wetgeving
- ▶ Gespecialiseerde juridische kennis nodig
- ▶ Juridisch instrument?

Ruimtelijke instrumenten

Groep	Categorie	Aantal
Proces	Samenwerken (centrale partners)	14
	Participatie (omgeving)	8
	Financiering	3
	Projectmanagement	3
Integratie	Integrale kwaliteitsborging	11
	Co-creatie in ontwerp	9
	Ontwerp expertise	5
	Visualisatie	2
	Varianten in de MER	1
Validatie	Hydrologie / civiele techniek	13
	Flankerend onderzoek	6
	Ecologische borging	3

Ruimtelijke instrumenten: extra opties

- ▶ Handleiding samenwerkingsovereenkomsten
- ▶ SWOT van allianties met bedrijven en NGO's
- ▶ Handvat optimale participatie
- ▶ Juridische wegwijzer
- ▶ Structureel evaluatie instrument

Ruimtelijke ingrepen

- ▶ Gemiddeld 6 ingrepen per project
- ▶ Kust en overig gemiddeld 5, rivier gemiddeld 7,4
- ▶ Waterveiligheid: altijd
- ▶ Toppers: natuur, klimaatadaptatie, ruimtelijke kwaliteit en recreatie
- ▶ Verliezers: wonen en landbouw

Ruimtelijke ingrepen: bouwstenen

Extra bouwstenen:

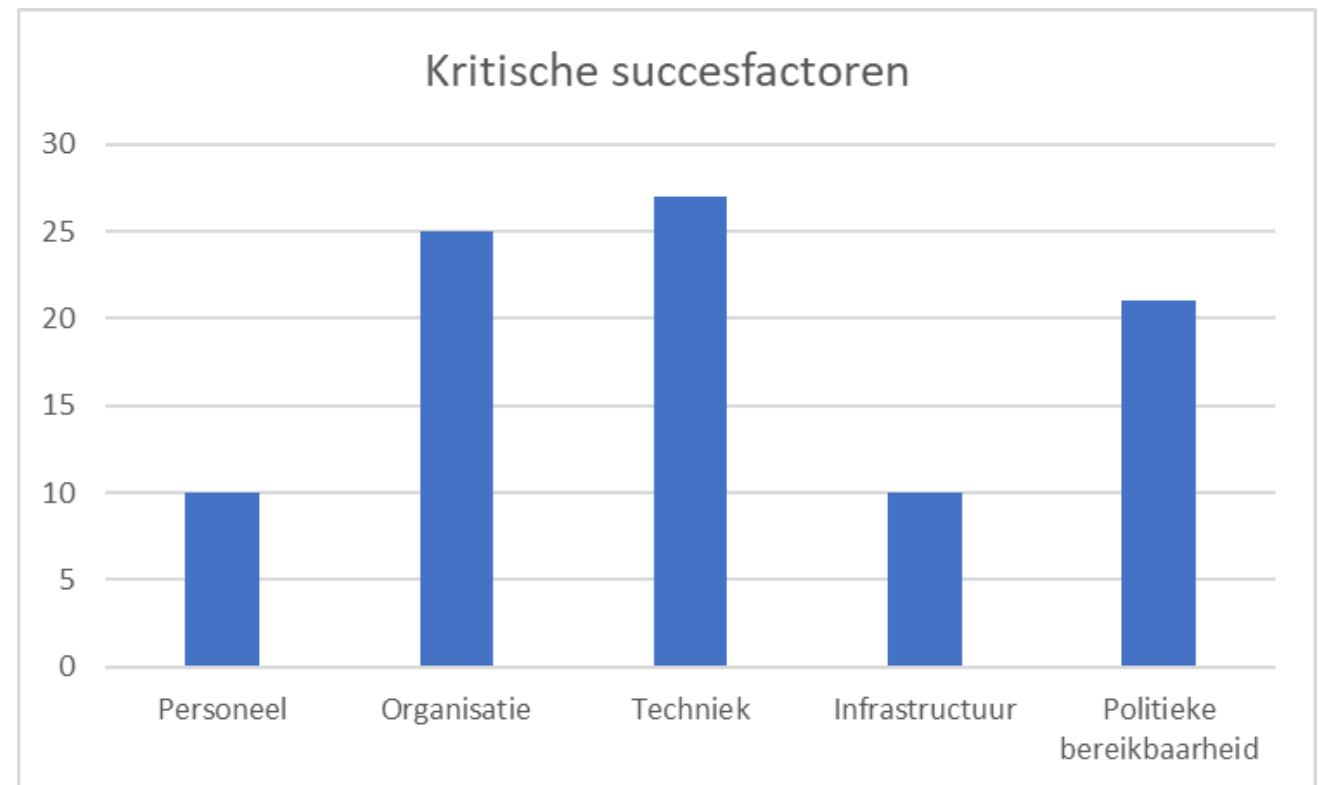
- ▶ Buitendijkse zanddijk
- ▶ Nieuw duinlandschap
- ▶ Grond hergebruik voor kade
- ▶ Ontpolderen voor meestromende berging
- ▶ Afgraven rivieroeveren

Kritische succesfactoren

- ▶ Personeel: motivatie, begrip en vertrouwen
- ▶ Organisatie: goede samenwerking, integraal kijken, duidelijke kaders
- ▶ Techniek: al beschikbaar, of ruimte om te ontwikkelen
- ▶ Infrastructuur: ontwerpprobleem leidt tot extra creativiteit
- ▶ Politieke bereidheid: actieve bewoners, gewicht bij Rijk

Conclusies 1

Overeenkomsten:

- ▶ Top3 thema's water, natuur, recreatie
- ▶ Langdurige projecten
- ▶ Overheden de hoofdrol
- ▶ Vaak combinaties van bouwstenen voor waterveiligheid
- ▶ Altijd ontwerp expertise ingezet

Verschillen:

- ▶ Lokale kenmerken en voorgeschiedenis: maatwerk
- ▶ Afspraken met stakeholders: extra thema's
- ▶ Variaties in processtappen
- ▶ Soms alliantie met bedrijven / NGO's

Conclusies 2

Extra instrumenten:

- ▶ Handleiding SOK
- ▶ SWOT van allianties
- ▶ Handvat participatie
- ▶ Juridische wegwijzer
- ▶ Evaluatie instrument

Extra bouwstenen:

- ▶ Buitendijkse zanddijk
- ▶ Nieuw duinlandschap
- ▶ Grondhergebruik voor kade
- ▶ Ontpolderen voor meestromende berging
- ▶ Afgraven rivieroeveren

Conclusies 3

Kun je zonder programma?

- ▶ Een programma werkt juist goed

Hoe kun je integraal werken?

- ▶ Vanuit een brede/dubbele doelstelling
- ▶ Samenwerking en participatie maken het ook integraler

Belangrijkste knoppen om aan te draaien:

- ▶ Spannende doelen
- ▶ Verre horizon
- ▶ Voldoende budget
- ▶ Goede toetsingsmethode op de doelen
- ▶ Balans: lang genoeg maar niet te lang

Conclusies 4

WP2:

- ▶ Spannende randvoorwaarden
- ▶ Methodiek voor ‘out of the box’ denken

WP3:

- ▶ Extra bouwstenen
- ▶ Extra instrumenten?